

*Момчило Суботић**
Институт за политичке студије, Београд

ИЗБОРИ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ – НАСТАВАК ДРЖАВОТВОРНЕ ПОЛИТИКЕ**

Сажетак

Општи избори у Републици Српској одржани су 12. октобра 2014. године као део општих избора у БиХ. Обухватили су следеће изборе: 1) за председника Републике Српске; 2) за Народну скупштину Републике Српске; 3) за српског члана Председништва БиХ и; 4) за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ. Бавићемо се, дакле, детаљније изборима у Републици Српској, а узгред ћемо се дотаћи и избора српских представника у органима Федерације БиХ и државе БиХ.¹⁾ Разматраћемо политичку и геополитичку суштину ових избора.

Кључне речи: Република Српска, избори, председник РС, Народна скупштина РС, ПС БиХ, Савет министара, међународни фактор, геополитика, референдум, аутономија, централизација.

На изборима одржаним 3. октобра 2010, Савез независних социјалдемократа (СНСД) Милорада Додика однео је победу на свим нивоима (председник РС и Народна скупштина, као и на нивоу органа БиХ), док је у Федерацији БиХ владајућа странка постала Социјалдемократска партија БиХ (СДП) Златка Лагумџије. Због неспремности муслиманско-хрватске стране да примени пре-

* Научни саветник

** Овај текст је настао као резултат рада у оквиру пројекта бр. 179009, који финансира Министарство просвете науке и технолошког развоја Републике Србије.

1) Од 1.209.505 бирача с правом гласа у РС, на изборе је изашло 683.220 или 56,49%.

суду Сејдић-Финци о принципу конститутивности Федерација БиХ је проузроковала вишемесечну политичку кризу у Босни и Херцеговини. Ова криза одражавала се на немогућност договора око именовања председавајућег Савета министара БиХ, места које је припадало хрватском представнику. Наиме, две хрватске странке (ХДЗ БиХ и ХДЗ 1990) супротставиле су се предлогу да председавајући буде Хрват којег је предложио Лагумцијин СДП (Славко Кукић), већ су предлагале „изворног“ Хрвата из једног од ХДЗ-а. Криза је окончана тек почетком 2012, када је 12. јануара Вјекослав Беванда формирао Савет министара БиХ, који су чинили представници шире коалиције странака из оба ентитета: СДП, СНСД, СДА, СДС, ХДЗ БиХ и ХДЗ 1990.

Међутим, криза међу бошњачким и бошњачко-хрватским политичким странкама овим није превладана; две највеће бошњачке странке СДП и СДА већ у јесен 2012. године праве нову блокаду. Међусобно се смењују на власти, а ускоро почињу и политички и економски протести који резултирају рушилачким демонстрацијама у неколико већих градова Федерације БиХ. Иако се не може порећи оправданост социјалног бунта усмереног на раширену корупцију политичког естаблишмента у бошњачко-хрватском ентитету, велику незапосленост и беду широких слојева становништва, више је него препознатљив сценарио прављења обојених револуција, какве смо имали прилике да видимо у Србији, Грузији, Украјини, Либији, Египту и слично. Према су своју рушилачку снагу испољиле у Федерацији БиХ,²⁾ мета ове неуспеле револуције била је у ствари Република Српска. У самој РС било је покушаја неких бошњачких удружења и невладиних организација да „револуцију“ пренесу на њено тле, али у томе нису успели. Народ и политичке странке у РС прочитали су основну намеру „револуционара“, показали висок ниво националне и државотворне свести и политичког јединства у одбрани своје слободе и државе. Уосталом демонстранти из тзв. групе УДАР нису крили (у томе су их подучили њихови спољни ментори) да им је главни циљ успостављање „Унитарне Босне“. То је био њихов главни захтев.

2) Први протести почели су почетком фебруара 2014. године у Тузли, немири су убрзо проширени и на остале градове са бошњачком већином, почев од Сарајева где су демонстранти запалили зграду Председништва БиХ, као и зграде влада кантона Сарајево, Тузла и Зеница.

Као последица ове кризе била је смена министра безбедности а политичка превирања, као што смо навели, довела су и до кризе у Представничком дому и Савету министара БиХ.

ИЗБОРИ ЗА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ. ПРЕДСЕДНИК И ПОТПРЕДСЕДНИЦИ

На октобарским изборима у РС 2014. године надметале су се две коалиције: једну чини СНСД, ДНС и СП, а другу политичке партије које су створиле Савез за промене (Српска демократска странка, Партија демократског прогреса, Народни демократски покрет, Српска радикална странка РС, Партија уједињених пензионера и Странка социјалне сигурности српских бораца). Кандидат СНСД, ДНС и СП за председника РС био је Милорад Додик, Савеза за промене истако је кандидатуру Огњена Тадића, потпредседника СДС-а. Председничке кандидате истакле су и друге политичке стране, као и независни кандидати, али они нису имали никаквих реалних изгледа на успех. Победио је Милорад Додик, тесно, освојивши 303.496 гласова или 45,39%, док је другопласирани Огњен Тадић освојио 296.021 глас или 44,28%. Разлика у гласовима између Додика и Тадића је свега око 7,5 хиљада гласова у корист Додика. За потпредседнике РС изабрани су Рамиз Салкић, Бошњак из коалиције „Домовина“, са 24.994 гласа или 3,63% и хрватски представник Јосип Перковић, из коалиције хрватских странака (ХДЗ БиХ- ХСС-ХКДУ-ХСП ХБ), освојивши 6.562 гласа или 0,98%. Графички то изгледа овако.

Председник и потпредседници Републике Српске:

Кандидат	Партија	Број гласова	%
Милорад Додик	СНСД-ДНС-СП	303.496	45,39
Огњен Тадић	Савез за промене	296.021	44,28
Рамиз Салкић	Домовина	24.994	3,63
Сејфудин Токић	СДА	11.312	1,69
Драгомир Јовичић	Странка праведне политике	7.569	1,13
Енес Суљкановић	СДП БиХ	6.809	1,02
Јосип Јерковић	ХДЗБиХ-ХСС-ХКДУ-ХСП ХБ	6.562	0,98
Емил Влајки	Партија економске и социјалне правде	3.202	0,47
Амир Хорић	Босанскохерцеговачка патриотска странка	2.216	0,33
Санда Стојаковић	Комунистичка партија	959	0,14
Владан Марковић	Независан	948	0,14
Милко Стојановић	Независан	873	0,13
Иво Блажановић	Демократска странка инвалида	812	0,12
Младен Нешковић	Независан	783	0,11
Сенад Бешић	Независан	754	0,11
Самир Палић	Социјалдемократска унија БиХ	605	0,09
Томо Седло	Странка правде и повјерења	582	0,08
Индира Мухаремовић	Прва странка	565	0,08
Ченај Петрит	Независан	166	0,02
Укупно важећи гласови		668.528	100,00
Неважећи гласови		38.108	

Извор: ЦИК

ИЗБОРИ ЗА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ. ИЗБОР ВЛАДЕ РС

У политичком надметању за место међу 83 посланика Народне скупштине највише успеха имала је СНСД Милорада Додика, која је освојила 29 посланичких мандата, затим коалиција око СДС- а Младена Босића, коју чине ПУП-СРС РС са 24 мандата. Осам мандата освојила је ДНС, а седам ПДП Младена Иванића. Бошњачка коалиција „Домовина“ опсвојила је пет мандата, а исто толико скупштинских места обезбедили су Народни демократски покрет и Социјалистичка партија.

Графички то изгледа овако.

Народна скупштина Републике Српске

Странка	Гласови	%	Мандати
Савез независних социјалдемократа	213.665	32,28	29
Српска демократска странка (СДС)-ПУП-СРС РС	173.824	26,26	24
Демократски народни савез (ДНС)	61.016	9,22	8
Партија демократског прогреса (ПДП)	48.845	7,38	7
Домовина	34.583	5,22	5
Народни демократски покрет	33.977	5,13	5
Социјалистичка партија	33.695	5,09	5
Укупно	661.910	100,00	83
Неважећи гласови	44.801		

Извор: ЦИК

Председник Републике Српске, Милорад Додик, предложио је за мандатара владе РС дотадашњег премијера Жељку Цвијановић. За њен избор гласала су 44 посланика Народне скупштине, док је њих 37 било против. Владу су подржали посланици СНСД, СП и ДНС, као и неколико представника странака које су освојиле мањи број мандата. Против су били посланици коалиције Савеза за про-

мене, као и представници мањих бошњачких и хрватских странака. Нови скупштински сазив изабрао је и два своја потпредседника, као представник бошњачког народа изабран је Сенад Братић из СДА, те Ненад Стевандић (СДС) као представник највеће опозиционе странке.

У свом експозеу председник владе РС Жељка Цвијановић је истакла да ће приоритетни циљ ове владе, као и оне претходне, бити стабилна Република Српска. Овај најважнији стратешки циљ подразумева растерећење привреде и отварање нових радних места, што је повезано са побољшањем стандарда свих категорија становништва. Као један од циљева који је навела премијерка Цвијановић јесте и борба против корупције, за шта, како је рекла, постоји политичка воља.

Њен кабинет чине осам Срба, пет Бошњака и три Хрвата.

Чланови Владе Републике Српске	
Др Зоран Тегелтија	министар финансија
Драган Лукач	министар унутрашњих послова
Др Дане Малешевић	министар просвете и културе
Антон Касиповић	министар правде
Др Драган Богданић	министар здравља
Златан Клокић	мин. за екон. односе и рег. сарад.
Миленко Савановић	мин. рада и и бор.- инв. заштите
Лејла Решић	мин. управе и лок.асамоуправе
Петар Ђокић	мин. индустрије, енер. и рудар.
Предраг Глухаковић	мин. трговине и туризма
Неђо Трнинић	министар саобраћаја и веза
Др Стево Мирјанић	мин. пољ., шумар. и водоприв.
Сребренка Голић	мин. за грађевинарство
Давор Чордаш	мин. за избеглице и рас. Лица
Проф. др Јасмин Комић	министар за науку и технол.
Јасмина Давидовић	мин. за пород., омладину и спорт

Избори за српског члана Председништва БиХ

За српског члана Председништва БиХ надметало се троје кандидата. Кандидат Савеза за промене био је Младен Иванић, СНСД-ДНС-СП предложио је Жељку Цвијановић, а Горан Змијањац био је кандидат Странке праведне политике. И овде, као и код избора председника РС, било је неизвесно до самог краја гласања и резултат је био тесан. Победио је Младен Иванић са непуних седам

хиљада гласова или свега 1% више од Жељке Цвијановић, трећи је био Горан Змијањац са симболичним резултатом. Графички то изгледа овако.

Избори за српског члана Председништва Босне и Херцеговине

Кандидат	Странка/Коалиција	Гласови	%
Младен Иванић	Савез за промене	317.799	48,69
Жељка Цвијановић	СНСД-ДНС-СП	310.867	47,63
Горан Змијањац	Странка праведне политике	23.936	3,66
Укупно		652.602	100,00

Извор: Избори.ба

Бошњачке политичке странке и коалиције кандидовале су 10 својих представника за Председништво БиХ. Гласало је 752.237 бошњачких гласача. Највише гласова освојио је кандидат СДА Бакир Изетбеговић - 247.235 или 32,86% гласова, док је другопласирани био кандидат Савеза за бољу будућност БиХ Фахрудин Радончић са освојених 201.454 или 26,78% гласова. Остали кандидати су добили знатно мање гласова.

Међу Хрватима надметала су се четворица кандидата. Укупно је гласало 245,295 хрватских гласача. Победио је Драган Човић испред ХДЗ БиХ са 128,053 или 52,20%, другопласирани је представник ХДЗ 1990. Мартин Рагуж са 94,695 или 38,60%.

ИЗБОРИ ЗА ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ НАРОДА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БИХ

У Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ бира се 14 посланика из Републике Српске и 28 из Федерације БиХ. Из РС изабрано је шест представника СНСД-а, пет СДС-а и по један из ДНС-а и СДА (изборна јединица РС).

У Дом народа, који чине по пет представника сва три конститутивна народа, дакле 15 чланова, из РС ушли су по два представника СНСД-а, и СДС-а и један представник ДНС-а.

Савет министара Босне и Херцеговине још није конституисан. Засад се поуздано зна да ће председавајући бити др Денис Звиздић, којег је Председништво БиХ именовало након гласања у Представничком дому БиХ и потврде одговарајуће комисије овог дома. За-

падни креатори дејтонске БиХ настоје да створе што ширу коалицију политичке подршке Савету министара, све у циљу даљег јачања функција централне власти државе БиХ, што се у РС тумачи као процес антидејтонске унитаризације и централизације БиХ, имајући у виду противуставни пренос надлежности са ентитета на централне органе као и повећање броја министарских ресора у Савету министара.

У бањалучкој телевизијској емисији Круг, од 28. јануара 2015, тројица учесника: проф. Шаћир Филандра, декан ФПН у Сарајеву, Милош Шолаја, професор ФПН у Бања Луци, и Милан Ситарски из научног института у Мостару били су сагласни у оцени да ће ЕУ покушати да створи и формалну и неформалну широку коалицију странака у формирању Савета министара, зарад европских интеграција БиХ. Улазак РС у НАТО Шолаја везује за улазак Србије.³⁾

Савет министара БиХ чини следећих девет министарстава:

Савет министара БиХ
Министарство спољних послова
Министарство спољне трговине и економских односа
Министарство финансија и трезора
Министарство комуникација и саобраћаја
Министарство цивилних послова
Министарство за људска права и избеглице
Министарство правде
Министарство безбедности
Министарство одбране

Ова министарства не произлазе из изворних дејтонских надлежности; оне су се самовољом високих представника преносиле са ентитета на централну администрацију. Дејтонским споразумом 73% ових надлежности су на нивоу ентитета, а 12 или 13% на нивоу БиХ.

3) Према најновијим информацијама у Савету министара БиХ Срби су добили три министарства: Министарство спољних послова Игор Црнадак (ЦДП), Министарство спољне трговине (Мирко Шаровић СДС) и Министарство безбедности (Драгиша Мектић (СДС). Према: А. Мацановић „Црнадак шеф дипломатије“, *Новости*, 20. фебруар, 2015, 9.

Када су у питању представничка тела Федерације БиХ, то су Представнички дом Парламента Федерације БиХ (98 посланика) и Дом народа Федерације БиХ (58 посланика, по 17 Бошњака, 17 Срба и 17 Хрвата и остали седам)). Треба нагласити да у Дому народа бошњачка и хрватска страна, отпочетка Дејтонске БиХ, грубо нарушавају изборна права и политичку вољу, а тиме и конститутивност српског народа у Федерацији БиХ. То се најбоље показало код избора председника и два потпредседника Федерације БиХ (председник је Маринко Чавара а потпредседници Мелика Махмутбеговић и Милан Дуновић), који су изабрани гласовима Бошњака и Хрвата, док је Клуб Срба у Дому народа Парламента Федерације БиХ био против. Овде се поставља питање легитимности ових избора, поготово српског потпредседника Федерације БиХ (Милан Дуновић), који није изабран гласовима Срба, него Бошњака и Хрвата. Овим се Срби дискриминишу, укида се њихов конститутивни статус и свде на статус осталих, другим речима проводи се политика асимилације Срба.⁴⁾

ГЕОПОЛИТИЧКА ДИМЕНЗИЈА ИЗБОРА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Креатори Дејтонског споразума, западне земље на челу са САД, од почетка његове имплементације настоји да ревидира његове основне поставке, позивајући се при томе мање на „слово“ а више на „дух Дејтона“. Све у циљу слабљења надлежности ентитета и њиховог преношења на централне органе ради стварања унитарне и централизоване државе БиХ. Полазећи од става да је Република Српска „грешка у прорачуну“, како је рекао Ричард Холбрук непосредно по потписивању Мировног уговора у Дејтону, сви високи представници радили су и раде на политичком и уставно-правном дерогирању дејтонских решења и гашењу српског ентитета. Они би да од Босне, попут Бењамина Калаја, силом направе јединствену државу-нацију.

У томе им се највише супротставља Милорад Додик, бивши и актуелни председник Републике Српске. Ниједан српски председ-

4) Српски Клуб у Дому народа још није попуњен, од 17 чланова колико треба да има, тренутно има 13. Мање је позната чињеница јавности да Клуб Срба све ове године од завршетка рата никада није био попуњен. То довољно говори о конститутивности Срба у бошњачко/хрватском ентитету и поштовању закона. У сличној ситуацији били су и Хрвати када су им Бошњаци бирали члана Председништва БиХ. Види: „Ново етничко чишћење Срба у Федерацији БиХ“, *Правда*, 12. јануар 2015.

ник након Дејтона није тако принципијелно, храбро, зналачаки и ауторитативно бранио интересе РС, али и Срба у целини, као Милорад Додик. Он је данас најзначајнија српска политичка фигура. За разлику од власти и парламентарне опозиције у Србији, дакле политичког руководства Србије, Додик отворено истиче да је Српска против уласка у НАТО, те да је нејасно колико је добро њено учлањење у ЕУ. Зато су октобарски избори 2014, од стране Запада били су замишљени, за коначно уклањање Додика са власти, кад већ нису успеле намере са „норанцастом револуцијом“ у БиХ. Сматрало се да би уклањањем Додика био слободан пут ка утапању РС у унитарну БиХ.

Оваква геополитика Запада онемогућила је да се у РС формира велика коалиција СНСД и СДС, што би РС учинило стабилнијом и чвршћом, већ је подстакла стварање више мањих политичких партија са циљем рушења Додика. Рушење Додика није успело; у РС је успостављена стабилна власт и јака опозиција. Али неопходно је указати на особеност политичке сцене у Републици Српској; она се огледа у истоветности ставова власти и опозиције кад је у питању геополитички положај Републике Српске, тј. њена спољна политика. У РС, наиме, ни у власти ни у опозицији нема еурофанатика, горљивих поборника ЕУ а поготово НАТО пакта. И једни и други недвосмислено указују да је очување РС највиши државни и национални интерес српског народа западно од Дрине. Ниједан српски политичар у РС концепт и државност РС не подређује идеји демократске, јединствене, унитарне, централизоване, грађанске и какве све не БиХ. Напротив, сви кључни српски политичари доживљавају Републику Српску као највишу и најдрагоценију тековину српског народа у борби за југословенско наслеђе. И кад би хтели да мисле и делују другачије не би могли, јер их на то подсећају противници РС, њени удружени спољни и унутрашњи непријатељи.

Пред ове изборе неки европски посланици, превасходно из Немачке и Велике Британије говорили су о неопходности реформицања БиХ ради убрзања европских интеграција. Исто тако, руководство РС трпело је снажне притиске да се дистанцира од Русије, а било је и покушаја из Сарајева да се, и поред противљења РС, Украјини пошаље оружје у борби са устаницима у источном делу земље. Довољно је да неки бошњачки политичар (Силајџић или неки други) с времена на време „подсети“ да је РС злочиначка тво-

ревина, па да српска политика узврати - одговорно и јединствено. Република Српска је поред Мађарске и Србије, за сада, једина која се није окренула против Русије, у евроатлантском геополитичком походу на руске енергетске ресурсе, у сукобу у којем је Украјина само колатерална штета. Због тога у РС, између власти и опозиције, између Додика и Босића, нема несугласица око питања ко су њени пријатељи а ко непријатељи. На још једном питању се власт и целокупна политичка структура у РС понела достојанствено, национално, геополитички и државотворно – а то је питање непризнавања Косова, тј. онемогућавање намере Бошњака и Хрвата да БиХ призна независно Косово. Неслагања међу политичким странкама у РС везана су за унутрашњу политику, за питање њеног унутрашњег развоја, за социјална и друга питања, за проблем корупције која је захватила и бирократски апарат у овој српској држави.

ИЗЈАВА О ПРИНЦИПИМА ПРИСТУПА ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

Да ће спољни фактори покушати да искористе поларизацију бирачког тела у Републици Српској, показало се непосредно након избора. Наиме, из ЕУ је кренула иницијатива, да БиХ крене интензивније у ЕУ интеграције. Том приликом уследила је Изјава Председништва БиХ којом се захтева брже кретање БиХ ка ЕУ. У тој изјави занемарују се надлежности ентитета у процесу европских интеграција, не помиње се унутрашње - дејтонско устројство БиХ, тј. не помиње се Република Српска, него се инсистира на БиХ као држави која треба да отклања препреке на свом путу ка ЕУ. Испоставило се да то није никаква изјава председништва него ЕУ званичника коју је Председништво БиХ једноставно потписало и проследило у јавност. Изјава је у РС доживљена као својеврсно подметање западних фактора и Сарајева, и код власти у РС изазвала озлојеђеност, нарочито саглашавањем са изјавом српског члана Председништва БиХ. У свему томе видео се „покушај даљег дерогирања Дејтонског споразума у правцу унитаризације БиХ и разних других уступака под видом потребе стварања ефикасније државе зарад европских интеграција“.⁵⁾ Због тога је политичко водство РС (Додик) сачинило другу изјаву, тј. извршило ко-

5) Види: Ђорђе Вукадиновић: „У 2015. следе нови протисци на Бањалуку и Београд“, *Политика*, Актуелно, 5. јануар 2015.

рекцију претходне, а затим 11. фебруара 2015. на седници Народне скупштине Републике Српске једногласном одлуком прихватило Изјаву о принципима приступа ЕУ. У тој изјави посланици НС РС потврђују да РС није против европске иницијативе, те да Српска жели да задржи активну улогу у европским интеграцијама, уз пуно уважавање Дејтонског споразума.⁶⁾

У глобалном сукобу Истока и Запада, поводом Украјине (да није Украјине САД би исконструисале неки други повод за притисак на Русију), Србија и Република Српска не могу остати по страни. Запад на њих врши притисак, полазећи од историјске и геополитичке константе да су Србија и српске земље продужена рука Русије на Балкану. Тај притисак ће бити све већи. Влада Србије се определила за евроатлантску геополитичку парадигму,⁷⁾ док са Русијом мање –више симулира добре односе. Али ЕУ и САД немају милости; отимају јој Косово и Метохију и раде на њеном даљем територијалном распарчавању. С друге стране, актуелно руководство РС, начелу са Додиком, определило се за најбоље економске и политичке односе са Русијом и за крајње обазрив наступ према ЕУ. Међутим, Србија и Република Српска мораће да ускладе своју спољну политику, поготово када су у питању крупни државни спољнополитички потези као што је учлањење у ЕУ и, евентуално у НАТО.⁸⁾ Постаће крајње опасно- упозорава Додик – да Србија, која је после НАТО бомбардовања прогласила војну неутралност, остане неутрална, а да РС иде ка чланству у НАТО. Одлуку о уласку у НАТО треба до донесе народ Републике Српске на референдуму, а сада је јавно мњење у Српској „против такве интеграције“. То је попутоно логично имајући у виду да је НАТО пре 20 година бомбардовао Србе у БиХ, а потом и Србију.

Када је у питању учлањење БиХ у ЕУ Додик истиче да се и у том процесу врше условљавања и притисци, крше се Дејтонска решења и дискриминише и дерогира српске ентитет. Додик јавно износи сумњу колико је добро и само учлањење у ЕУ. Поготово имајући у виду кризу у којој се она налази, у којој је ниво евро-

6) Види:Цвијановић/Давиди: „Српска да задржи активну улогу у европским интеграцијама“, *Глас Српске*, 12. јануар 2015, 2.

7) Види: Момчило Суботић, „Избори у Србији 2014 – трасирање евроатлантске геополитичке парадигме“, *Политичка ревија*, 2/2014, стр. 1-22, ИПС, Београд, 2014.

8) Не треба заборавити да су све источноевропске земље пре члањења у ЕУ приступиле НАТО пакту.- НАТО је у ствари био услов, својеврсно предсобље за улазак у ЕУ. Зашто би према Србији и БиХ примењиван другачији сценарио?

оптимизма далеко мањи него пре неколико година.⁹⁾ Наравно уз све ово РС оптерећују и сложени политички односи унутар БиХ. Додик посебну пажњу посвећује очувању аутономије и самосталности, као и напредак у економском развоју Републике Српске. С друге стране, он јавно и без устезања пружа пуну подршку Путину и руском народу и наглашава да Српска безусловно разуме актуелну политичку ситуацију у којој се налази Владимир Путин и руски народ.

ОСЛОНАЦ НА СРБИЈУ¹⁰⁾

Да бисмо што верније приказали однос Србије и Републике Српске, послужимо се нашим текстом објављеним пре неколико година, који суштински није ништа изгубио на значају. Овде ћемо га само актуелизовати. Србија, као један од гараната Дејтонског споразума и држава која са Републиком Српском има Споразум о паралелним и специјалним везама, успоставила је блиску сарадњу са својим сународницима западно од Дрине.¹¹⁾ Та сарадња била је посебно интензивирана у време владе Војислава Коштунице. Србија се Уставом 2006. определила за јачање сарадње са Србима ван Србије, у првом реду за јачање дејтонских позиција Републике Српске. Република Српска од новембра 2008. има у Београду своје званично представништво и постоје редовни сусрети. Бројни су примери привредне сарадње, почевши од „Дунав осигурања“, „Новокабела“, Комерцијалне банке, „Телеком Србија“ и тако даље. „Телеком Србија“ уложио је преко 600 милиона евра у Републику Српску. Република Српска се ослања на образовни план, програме и учбенике Републике Србије у основном и средњошколском образовању, а сарадња у области високог школства заснива се на

9) У том смислу довољно је поменути кризу у Грчкој чији је дуг од преко 300 милијарди евра, незапосленост од готово 30%. Слично је у Португалији. У Шпанији је актуелан сепаратизам Каталоније и Баскије, и покушај њиховог отцепљења, а сличан процес одвија се у Шкотској. Енглеска ће 2017. изаћи на референдум са питањем останка или напуштања ЕУ итд.

10) Поднаслов и текст објављен у: Момчило Суботић, „Република Српска: двадесет година борбе за опстанак“, *Српска политичка мисао*, 2/2012, 421-441, ИПС, Београд, 2012. и: Момчило Суботић, Идентитет и геополитичка стварност Срба, ИПС, Београд, 2012, 267, 268, 269, 270, 271, 275.

11) Први споразум о специјалним паралелним везама потписан је 5. марта, а други 26. септембра 2006. године

петогодишњем уговору о сарадњи Београдског и Бањалучког универзитета. Од 2007. године Академија наука Републике Српске и Завод за уџбенике из Београда раде на заједничком пројекту израде енциклопедије Републике Српске. Плодна је и сарадња између подрињских општина из Републике Српске и Србије, итд.¹²⁾

Куповином Телекома Српске „Србија је - помогла РС да политички преживи“, јер би у супротном Српска била суочена са социјалним немирима или њиховим подстрекавањем, што би политички дестабилизовало српски ентитет. И због ове чињенице, погубна је намера напредњачке владе Србије да прода профитабилно предузеће какво је Телеком, јер би његова продаја, између осталог, допринела слабљењу укупне српске геополитичке позиције.

Република Српска добро блансира између рационалности и здравог патриотизма, управо оно што Србији недостаје. Наиме, власт у Србији, и већи део опозиције, склона је да се олако опходе према националним темама или да подлежу причама типа „манимо се прошлости“, „ово је 21 век“, „кога то још занима“, „идемо у Европу и онда ће тамо сви наши проблеми бити решени“... Додик не води никакву екстремистичку политику, већ је његова позиција управо минималистичка и врло умерена... РС на срећу нема ЛДП – нема Чеду Јовановића, Соњу Бисерко и сл., па нема попут друге Србије - другу Републику Српску. Кад би је имала Републике Српске сигурно више не би ни било.¹³⁾

За разлику од Српске Србија се беспоговорно предаје Европској унији, запостављајући и сопствене политичко-територијалне интересе, а камоли интересе РС. Србија се понаша као да је у рату за југословенско наслеђе остварила своје државне и националне интересе, а није, и само јој преостаје чланство у ЕУ. То је једна наопака и штетна политичка логика. У Републици Српској ствар стоји потпуно другачије, стога би Србија – како каже Ђ. Вукадиновић - требало да се угледа на Српску. Прихватљива нам је теза

12) Види шире: Триво Инђић, „Односи Републике Српске и Србије“, у: Петнаест година Дејтонског споразума и будућност Републике Српске, *Нова српска политичка мисао*, 1/2011, 127-131.

13) Види: Ђорђе Вукадиновић, „Србија ће морати мало да се угледа на Српску“, у: Петнаест година Дејтонског споразума и будућност Републике Српске, *Нова српска политичка мисао*, 1/2011, 116, 119.

по којој: „Будућност националног идентитета почиње и ствара се у Републици Српској“.¹⁴⁾

ЛИТЕРАТУРА

- Вукадиновић Ђорђе: „Србија ће морати мало да се угледа на Српску“, у: *Петнаест година Дејтонског споразума и будућност Републике Српске*, Нова српска политичка мисао, 1/2011.
- Богдана Кољевић, „Република Српска – будућност националног идентитета“, исто, 57-58.
- Вукадиновић Ђорђе: „У 2015. следе нови протисци на Бањалуку и Београд“, *Политика*, Актуелно, 5. јануар 2015.
- Инђић Триво: „Односи Републике Српске и Србије“, у: *Петнаест година Дејтонског споразума и будућност Републике Српске*, Нова српска политичка мисао, 1/2011.
- Кољевић Богдана: „Република Српска – будућност националног идентитета“, Нова српска политичка мисао, 1/2011.
- Мацановић А.: „Црнадак шеф дипломатије“, *Новости*, 20. фебруар, 2015, 9.
- *Правда*: „Ново етничко чишћење Срба у Федерацији БиХ“, 12. јануар 2015.
- Суботић Момчило: „Избори у Србији 2014 – трасирање евроатлантске геополитичке парадигме“, *Политичка ревија*, 2/2014.
- Суботић Момчило: „Република Српска: двадесет година борбе за опстанак“, *Српска политичка мисао*, 2/2012.
- Суботић Момчило: *Идентитет и геополитичка стварност Срба*, ИПС, Београд, 2012.
- Цвијановић/Давиди: „Српска да задржи активну улогу у европским интеграцијама“, *Глас Српске*, 12. јануар 2015.

14) Богдана Кољевић, „Република Српска – будућност националног идентитета“, исто, 57-58.

Momcilo Subotic

*THE ELECTIONS IN THE REPUBLIC OF SRPSKA
– THE CONTINUATION OF THE STATE-FORMING POLICY*

Resume

The “Dayton” Bosnia and Herzegovina lives in a permanent political crisis. High Representatives have mostly relied on the „spirit“ instead of on the „letter“ of „Dayton“. They have arbitrarily and anticonstitutionally transferred the competences of entities to the central organs of Bosnia and Herzegovina. Always talking about „Dayton“, they have destroyed its legal and political substance: entity structure. They wanted, like Benjamin Kalay in the XIX century, to make Bosnia a state-nation. And to make Bosnia a unitary, centralized state, entities must disappear., first of all the Republic of Srpska, because it is the common goal of both its foreign and internal enemies (i.e. Bosniac-Croatian Coalition and the West lead by the USA).

Milorad Dodik is the first Serbian President since „Dayton“ who has been opposing this idea with a lot of courage, principally and authoritatively. This is the main reason that the crisis in Bosnia is permanently produced and intensified, thereby always requiring concessions from the Republic of Srpska, despite the fact that problems mostly arise in the functioning of Bosnian-Croatian Federation, like in the Sejdić-Finci Case. This problem was only a motive to transfer the crisis from the Federation to Bosnia as a whole, what is best witnessed by the fact that since the 2010 Elections did not agree about the formation of the Council of Ministers until January 2012, although they have not accepted the above mentioned principle. Foreign and internal factors blame the Republic of Srpska for the non-functioning of „Dayton“ Bosnia and Herzegovina. All this sounds absurd because the enemies of the Republic of Srpska know very well that Bosnian geopolitical triangle has no chances to survive. This is why the 2014 Elections have been understood by the Serbian enemies as a unique chance to eliminate Milorad Dodik from the power in Republic of Srpska as the most serious obstacle in the defence of the „Dayton“ structure. To that purpose, in the Spring of 2014 mass and destructive protests were organized in big towns of the Federation, and the target of these protests was the Republic of Srpska. All the actions of the

protesters were performed in the fashion of the „colored revolutions“ in Serbia, Georgia, Ukraine, Egypt, Lybia, etc. The fundamental request of the „revolutionaries“ was: the unitary Bosnia and Herzegovina. The Elections were to end this process. Such geopolitical approach of the West made impossible the formation of the big coalition of the SNSD and SDS in the Republic of Srpska, which would make the RS more stable and hard, encouraging the creation of many minor parties. The elimination of Dodik has failed; strong opposition has been formed. But we have to point out the specificity of the political scene in the Republic of Srpska; it is reflected in the fact that both the authorities and opposition have the same views in regard to the geopolitical position of the Republic of Srpska, i.e. regarding its foreign policy.

Namely, in the Republic of Srpska, neither authorities nor opposition have eurofanatics, eager supporters of the EU, especially not the supporters of the NATO. Both undoubtedly consider that the Republic of Srpska represents the highest state and national interest of the Serbian people west of the Drina. There is no Serbian politician in the Republic of Srpska who is ready to recognize the primacy of Bosnia and Herzegovina over the Republic of Srpska. On the contrary, all important Serbian politicians experience the Republic of Srpska as the highest and most precious treasure of the Serbian people in the struggle for the Yugoslav heritage. Such policy should be the basis for the relations with Serbia and for their mutual activities in foreign policy.

Key Words: The Republic of Srpska, Elections, President of the RS, People's Assembly of the RS, Bosnia and Herzegovina, The Council of Ministers, international factor, geopolitics, Referendum, autonomy, centralization.